

ВІДОБРАЖЕННЯ ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРИРОДИ В КУРСАХ ЗАГАЛЬНОЇ, НЕОРГАНІЧНОЇ І АНАЛІТИЧНОЇ ХІМІЇ

З.Ф.ГАРУС – к.х.н, доцент,

Є.В.ЛЯШЕНКО – к.х.н, доцент,

Т.А.БІЛА – к.с.-г.н., доцент, Херсонський ДАУ

Екологічна проблема є одним з найбільш гострих і злободенних питань сучасності, що мають глобальне значення для людства. Взаємини між суспільством і природою мають безліч рівнів і аспектів.

В епоху НТР особливо важливо знайти оптимальне співвідношення між природокористуванням, перетворенням і охороною природи. Боротьба за збереження і поліпшення природного середовища повинна бути справою кожного з нас, а для успішного виконання цієї всенародної задачі необхідно відповідне екологічне виховання та освіта, уміння сполучити свою практичну виробничу діяльність з питаннями перетворення й охорони природи.

У "Основних напрямках перебудови вищої і середньої фахової освіти в країні" відзначається, що необхідно підсилити екологічне виховання майбутніх фахівців, їхню орієнтацію на раціональне і комплексне природокористування. У цьому напрямку зроблено вже чимало, зокрема, у ряді вузів уведений курс "Охорона природи", але одного цього, звичайно, недостатньо, і питання екології повинні знайти відповідне місце у всіх навчальних дисциплінах.

У педагогічних виданнях визначені основні завдання природоохоронної освіти для учнів:

1) формувати переконаність у необхідності природоохоронної діяльності, в тому, що розвиток людства залежить від збереження біологічно сформованих умов природного середовища;

2) розвивати розуміння того, що позитивне рішення проблеми охорони природи зумовлено політичними цілями і соціально-економічними можливостями суспільства;

3) формувати громадянську відповідальність за прийняті рішення і дії у відношенні до природного середовища в усіх видах трудової діяльності.

Виходячи з вищевказаного, важливо накреслити конкретні завдання природоохоронної освіти.

1. Розкрити єдність неорганічного й органічного світу, показати вплив діяльності людини на навколишнє середовище, формувати на цій основі переконаність у необхідності дбайливого відношення до природи.

2. Показати на прикладах з хімії, що рішення проблем охорони природи зв'язано з соціально-політичним ладом суспільства.

3. Розкрити сформовану двоїсту роль хімічної промисловості у відношенні природи (необхідність хімічної промисловості для одержання продуктів, використовуваних для збереження і розвитку природи, і можливий її згубний вплив на навколишнє середовище).

4. Показати двоїсту роль речовин і їх сумішей залежно від їх концентрації, що полягає в тому, що при одній концентрації речовини є біологічно необхідними, при іншій шкідливими для навколишнього середовища.

5. Розкрити особливості науково-технічного прогресу з позицій охорони природи: показати при цьому значення безвідхідної технології, розробки більш досконалих машин і апаратів, упровадження нових методів утилізації відходів, створення потужних очисних споруджень і ін.

6. Озброювати студентів – майбутніх фахівців – практичними вміннями і навичками, необхідними для охорони природи (аналіз повітря, води, ґрунту, кормів).

Виходячи з цих положень, на кафедрі хімії Херсонського державного аграрного університету розроблено відповідні методичні вказівки з екологічних питань і проблем, що пропонується ввести в робочі курси викладачів із загальної, неорганічної і аналітичної хімії для спеціальностей “Водні біоресурси” і “Екологія та охорона навколишнього середовища”.

У запропонованих розділах курсів повинні бути відображені способи охорони водного і повітряного середовища від забруднення, взаємозв'язок виробництва й екологічних систем, шляхи утилізації відходів, методи аналізу промислових викидів тощо. Навчити студентів боротьби зі шкідливими для здоров'я людей і живих організмів речовинами – один з наших головних обов'язків.

У наші дні не може бути споживання без створення – от що повинно стати переконанням молодого фахівця, от у чому він повинен бачити свою участь в охороні зелено-блакитного світу. Як користуватися ресурсами, керувати кількістю і якістю споживаних людиною води, ґрунту, повітря – от чому треба навчити студента.

У робочих планах, залежно від конкретних умов, зазначаються види навчального процесу (лекції, лабораторні заняття, практика, самостійна підготовка тощо), у яких розглядається дане екологічне питання, що забезпечує участь в екологічній освіті всіх елементів навчального процесу.

Охорона природи – активна жива справа. Виходить, й учити їй треба із суто практичним ухилом. Не жалості чекає природа від фахівця, а поваги й допомоги. І, крім чисто утилітарних завдань, екологічна підготовка має на меті й моральне становлення людини.

Дуже важливо, щоб фахівець не тільки знав теорію, а й міг визначити ступінь забруднення повітря, води, землі, провести лабораторний аналіз.

Екологічна освіта є одним з важливих аспектів виховання студентів. Тому виховним заходам у цій залузі приділяється увага не тільки в навчальний, а й у позанавчальний час: у хімічному гуртку, на конференціях, олімпіадах, при написанні доповідей, рефератів, і під час їх обговорення. Природу мало охороняти, потрібно навчити розумно експлуатувати природні багатства, дотримуючись принципу сталості використовуваних ресурсів і їх відтворення. В екологічному вихованні студентів варто більше приділяти уваги постановці пошукових, проблемних питань, виробляючи у студентів власну оцінку природоохоронної діяльності і почуття особистої відповідальності за прийняті рішення і дії у відношенні до природи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ушкаренко Ю.В. Економіко-правові аспекти досягнення екологічної чистоти продуктів харчування. //Таврійський науковий вісник. – Херсон: Айлант, 2003. – Вип. 25.
2. Романенко В.Д. Токсичне забруднення та його наслідки для водних екосистем. – К.: Обереги, 2001.
3. Балезін С.А. Про охорону навколишнього середовища. //Хімія в школі. – №4. – 1977.
4. Охорона природи всенародна справа. //Наука і життя. – №3. – 1973.
5. Хрупало А.Е. Питання охорони природи в курсі хімії середньої школи. //Хімія в школі. – №4. – 1977.
6. Буцкус П.Ф. Хімія й охорона навколишнього середовища. //Хімія в школі. – № 6. – 1985.
7. Очкін А.В., Фадєєв Г.Н. Хімія захищає природу. – М.: Освіта, 1984.

УДК: 581.93

АНАЛІЗ ФЛОРИ ГІГРОФІЛЬНИХ РОСЛИН ПОНИЗЗЯ ІНГУЛЬЦЯ

О.С.ГЛУЩЕНКО – аспірант, Херсонський ДУ

Важлива частина флористичного комплексу пониззя Інгульця – гігрофільна флора, на відміну від такої Нижнього Дніпра, ще недостатньо вивчена. Останні більш-менш суттєві відомості стосовно цього компонента флори найбільшого правого притоку пониззя Дніпра відносяться до 60-х років минулого століття [9]. Хоча досліджувана територія долини Інгульця і підпадає у гирловій частині під вплив Нижнього Дніпра (процеси водообміну, видова спорідненість, інтразональність водної рослинності тощо), та, незважаючи на це, має певну флористичну своєрідність.

Методика досліджень. У нашому дослідженні були використані загальноприйняті геоботанічні методи [2]. За допомогою цих методів нами досліджувались кількість та особливості видового складу вищих водних рослин, їх екологічні показники (глибина зростання, вну-